

„Bányászat és környezet – harmóniában” – beszámoló a XIII. HUNGEO, 2017. évi rendezvényéről

A Magyarhoni Földtani Társulat 1996 óta szervezi meg a magyar földtudományi szakemberek világtalálkozóját, a HUNGEO-t. A találkozót megálmodó és azt következetesen megvalósító elkötelezett földtudományi szakemberek a rendezvény küldetését az alábbiakban fogalmazták meg.

A HUNGEO:

1. biztosítson lehetőséget arra, hogy a Magyarországon, a szomszédos államokban és a nagyvilágban szétszórta élő magyar földtudományi szakemberek egymás munkáját megismerhessék és támogathassák;
2. mozdítsa elő az egyes földtudományi szakterületek és régiók közötti együttműködést;
3. aktívan vegyen részt az egységes magyar földtudományi terminológia és korszerű oktatási anyagok kidolgozásában;
4. támogassa a szakmai ifjúsági programok megszervezését, valamint az azokhoz kapcsolódó kiadványok megjelentetését.

A korábbi világtalálkozók időpontjai és helyszínei a következők voltak:

- I. HUNGEO'96 – 1996. augusztus 15-23. Budapest,
- II. GEO'97 – 1997. augusztus 21-25. Csíksomlyó,
- III. GEO'98 – 1998. március 18-21. Budapest,
- IV. GEO'99 – 1999. augusztus 18-23. Kelet-Szlovákia és Kárpátalja,
- V. HUNGEO 2000 – 2000. augusztus 15-19. Piliscsaba,
- VI. GEO 2002 – 2002. augusztus 21-25. Sopron,
- VII. GEO 2004 – 2004. augusztus 28 - szeptember 2. Szeged,
- VIII. HUNGEO – 2006. augusztus 20-25. Pécs,
- IX. HUNGEO – 2008. augusztus 20-24. A FÖLD ÉVÉBEN – Budapest,
- X. HUNGEO – 2010. augusztus 14-19. Szombathely,
- XI. HUNGEO – 2012. augusztus 20-25. Eger,
- XII. HUNGEO – 2014. augusztus 20-24. Debrecen.

A Debrecenben megrendezett legutóbbi találkozón született döntés értelmében, a korábban évenként, majd két esztendőnként megszervezésre kerülő rendezvényre ez alkalommal három év elteltével került sor. Ennek apropóját az alapításának 650 éves évfordulóját ünneplő Pécsi Egyetem, valamint ezen belül a 25 éves Természettudományi Kar ünnepi rendezvénysorozatához történő kapcsolódás mellett, a választott tematika aktualitása szolgálta.

A földtudományok elmúlt 3 évének eredményeit bemutató hagyományos témák mellett, kiemelkedő szerepet kapott az ásványi nyersanyagok kutatásának, kitermelésének és a környezet megővésének, rekultivációjának megkerülhetetlen harmóniájára történő figyelem felhívás. A földtudományi, ezen belül a földtani, bányászati és környezetvédelmi ismeretek széles körű bemutatása, az elkerülhetetlen konfliktushelyzetek megbeszélése és azok közös megoldásainak felismerése biztosíthatja a természeti erőforrásokkal történő fenntartható gazdálkodást, a gazdaság és társadalom fejlődése érdekében. E közös célokat szolgálták a plenáris és a szekció előadások sajátos témakörei, az elő- és utókirándulások helyszínein bemutatott gazdag tapasztalatok.

A XIII. világtalálkozó programja a HUNGEO hagyományaihoz híven augusztus 16-án egynapos előkirándulással kezdődött, majd 17-én plenáris ülés, 18-án szekcióülések zajlottak a Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kara „A és E” épületében (Pécs, Ifjúság útja 6.).

Augusztus 19-én és 20-án kétnapos kirándulást tettünk a Mecsek és a Villányi-hegység környezetében.

A rendezvényre hat országból (Ausztrália, Kanada, Magyarország, Egyesült Királyság, Románia és Amerikai Egyesült Államok) több mint száz regisztrált szakember és számos, meghívott vendég volt hivatalos. A félszáz előadást és 15 poszter bemutatását két napon keresztül egy plenáris ülésen, három előadás- és egy poszter szekcióban hallgatták és vitatták meg a résztvevők. Az előadások és poszterek a földtudományon belül a következő szakterületeken hangzottak el: földtan, bányászat, környezet- és természetvédelem, meteorológia, geodézia, földrajz, informatika, tudománytörténet és oktatás. Különösen szép számmal képviseltette magát a földtan, a bányászat és a környezetvédelem mellett a meteorológia, utóbbin belül a klímaváltozással kapcsolatos kérdések tudományos igényű bemutatása.

A plenáris előadó ülést megelőzően sajtótájékoztatóra került sor, amelyen a házigazda egyetem részéről GÁBRIEL Róbert dékán, a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóságától ZÁVOCZKY Szabolcs és a MFT elnöke, BAKSA Csaba vett részt. Az országos és helyi média képviselői élénk érdeklődést tanúsítottak, a jelenlévőkkel több rádió- és tévériportot is készítettek.

A plenáris ülésen, a Himnusz elhangzását követően PÁVA Zsolt Pécs polgármestere, Gábel Róbert dékán és Závoczky Szabolcs köszöntötte a találkozó résztvevőit. Baksa Csaba elnöki megnyitóját követően került sor a szakmai előadásokra. Az ülés első két blokkjának előadásai a térség földtani, bányászati, környezetvédelmi, meteorológiai és hidrológiai kutatásainak eredményeit mutatták be, míg a harmadik blokkban a jubiláló Egyetem földtudományi oktatásának történetéről, hazai és távol-keleti tapasztalatairól hangzottak el előadások. Ezt követően zenei bemutatóval egybekötött megemlékezés tisztelgett az idén 500 éves reformáció előtt.

Másnap három előadóteremben, párhuzamosan folytak a szóbeli előadások, majd a poszterek bemutatásai következtek.

Az első előadóteremben 12 meteorológiai előadás hangzott el, amelyek e tudomány számos területét érintették: radarmeteorológia, felhőfizika, planetáris határréteg, éghajlat-modellezés, valamint városklíma. Az előadók Budapestről, Szegedről, Pécsről és Egerről érkeztek. Szinte mindegyik előadást követően érdekes vita is kialakult, és számos építő jellegű kritika és hasznos tanács is elhangzott. Ez nagyon hasznos volt a többségükben tudományos karrierjüket éppen megkezdő előadók számára. A jövőt illetően biztatónak tűnik, hogy az előadók többsége fiatal kutató volt. Ennek megfelelően az előzetesen meghirdetett *Hajdú-Moharos József – HUNGEO Ifjúsági Díjra* hatan pályázhattak. A szekció levezetésében közreműködő három levezető elnök (GERESDI István, MIKA János, WEIDINGER Tamás) a szekcióülést követően e kitüntető díjra DIAN Csengét javasolta, aki „*A felszínhőmérsékleten alapuló hősziget-intenzitás és a lokális klímazónák kapcsolata Budapesten*” címen tartott igen érdekes előadást.

A második előadóteremben szintén 12 előadás hangzott el, három blokkban. Az első blokkban a rendezvény környezetének földtanával foglalkozó előadások kerültek bemutatásra. Itt hangzott el KIS Annamária fiatal kutató-oktató kitűnő előadása a „*Mórágvi granitoidok összehasonlító U-Pb kormeghatározása cirkon kristályokon*” címmel, amelyet az előadásblokkok levezető elnökei (KONRÁD GYULA, BUDAI Tamás, UNGER Zoltán) és a szép számmal jelenlévő hallgatóság szintén *Hajdú-Moharos József – HUNGEO Ifjúsági Díjra* javasoltak.

A második blokkban hazai zeolitos riolittufa, bentonit, tőzeg és a felszín alatti vizek, továbbá egy ausztráliai tó üledékeinek komplex kutatásának eredményei kerültek bemutatásra. Itt hangzott el egy elméleti témájú előadás, a konkréciók kialakulásának új mechanizmusáról. Az utolsó tudománytörténeti blokk három előadást tartalmazott, egyik a kalotaszegi gipszbányászatról, a második Göran Wahlenberg munkásságáról, végül pedig a magyarországi tájzsemlelet felekezeti aspektusairól.

A harmadik előadóteremben három szakterületről hangzottak el előadások, ú. m. bányászat és geodézia, környezet- és természetvédelem, valamint földrajzi oktatás. A levezető elnökök (HUSZÁR László, HEVESI Attila és MÁDAI Ferenc) véleménye szerint mindegyik előadás színvonalas volt, és többségük közvetlenül illeszkedett a rendezvény jelmondatához: *Bányászat és környezetvédelem harmóniában*. A bányászati témájú előadások a környezetvédelemhez is kötődő jogi szabályozás EU-szintű lehetőségeiről, illetve a fejlett technológiák alkalmazását lehetővé tevő

geodéziai alkalmazásokról szóltak. Több előadás érintette közvetlenül a nyersanyag-kitermelés és környezetvédelem/természetvédelem többféle módon megjelenő kapcsolatát.

A harmadik blokkban a klímaváltozás környezeti hatását bemutató, valamint a régészeti kutatásokat segítő földrajzi témájú előadás hangzott el, végül két jeles professzor értékelt a földrajzoktatás helyzetét, jelentőségét és jövőbeni lehetőségeit.

A szóbeli előadásokat követően a poszterek bemutatására került sor. Az előzetesen bejelentett 17 poszter közül 14 került bemutatásra földtan, földrajz, környezetvédelem, informatika és meteorológia témakörben. Két poszter (CHPM 2030 és Unexmin) is foglalkozott a Társulat részvételével futó EU2020-as projekt témával. A szép kiállítású posztereket a szerzők röviden ismertették, majd ezt követően szabad konzultációk folytak.

A kétnapos plenáris és szekcióüléseket bezárólag került sor arra a HUNGEO TOP megbeszélésre, ahol a felkért levezető elnökök megbízottjai értékelték az elhangzott szekció előadásokat és poszter bemutatókat, majd előterjesztették az elnökséggel egyeztetett javaslatukat a *Hajdú-Moharos József – HUNGEO Ifjúsági Díjra*. Ennek szellemében a fiatal előadók kategóriában két díjazott: Kis Annamária (földtan) és Dian Csenge (meteorológia) vehette át a díszoklevelet és a vele járó pénzjutalmat. Poszter kategóriában az egyetlen pályázó miatt, verseny hiányában nem történt díjkiosztás. A jelenlévők eszmét cseréltek a következő világtalálkozó időpontjáról és lehetséges helyszíneiről, majd javaslatot fogalmaztak meg e kérdéskörben a HUNGEO TOP döntéshozóinak. Felvetették és érveltek a világtalálkozó 2 vagy 3 év múlva történő megrendezése mellett, helyszínül Miskolcot vagy Kolozsvárt javasolták.

A világtalálkozó üléseinek zárásaként fogadásra került sor, ahol *Komlóssy György*, a HUNGEO egyik alapító tagja mondott pohárköszöntőt. Ezután a „*Vivát Bacchus*” férfi énekegyüttes lépett fel, vidám bordalaival megalapozva az est jó hangulatát.

A HUNGEO világtalálkozókat hagyományosan megelőző egynapos elő-kirándulásra, illetve az ülésnapokat követő kétnapos utókirándulásra Pécssett, valamint a Mecsek és a Villányi-hegység tágabb környezetében került sor. A kirándulási napokon felkeresett helyszínek a földtudományok széles spektrumán túl kultúrtörténeti emlékek bemutatását is tartalmazták.

Az előkiránduláson meglátogattuk hazánk egyik legnagyobb működő andezitbányáját Komlón, ahol egy robbantásos jövesztés megtekintése mellett POZSÁR Sándor üzemvezető bányamérnök tartott nagyon értékes ismertetést a külszíni bányászat és a környezetvédelem harmóniáját bizonyító kőbányászatról. Komló után Pécssett, a Dömör-kapunál (panoráma a Karolina külfejtésre, Széchenyi aknára) és a Tettye környékén (Havi hegyi tanösvény) folytattuk kirándulásunkat Konrád Gyula geológus, majd HAVASI Ildikó (Mésztufa barlang) és KOMLÓS Attila (Pintér-kerti Arborétum) környezetvédelmi szakértők, továbbá HENZEL Péter (Tettye forrás, városi vízellátás) hidrogeológus vezetésével.

Az utókirándulás első napján földtani és bányászati érdekességekhez (Máriagyüdön a Szabolcsi kőfejtő, a Beremendi kőbánya, a Nagyharsányi szoborpark, Villányban a Templom-hegyi tanösvény) kalauzoltak el Konrád Gyula és Budai Tamás geológusok, de nagyon látványos kulturális élményekkel is gazdagodhattunk (Máriagyüdi Kegyhely, Beremendi Megbékélés Kápolna, Mohácsi Nemzeti Emlékhely) Komlós Attila, Havasi Ildikó és VARGA György (Duna Dráva Nemzeti Park Igazgatósága) közreműködésével. A tartalmas szakmai programot Villányban, a Polgár Pincészetben kulináris élménnyel fejeztük be, megismervén a híres borvidék nem kevésbé neves pincészetében Villány néhány jellegzetes, szép borát (fehér, rozé, siller, vörös).

Államalapításunk ünnepén került sor az utókirándulás második, egyben a világtalálkozó befejező napjára. Három, nem kevésbé izgalmas és látványos helyszínt tekintettünk meg. Kővágószőlősn NÉMETH Gábor bányamérnök mutatta be az uránérc-bányászattal kapcsolatos rekultivációs munkálatok széles spektrumát: a felszín alatti és felszíni vizek, a bányavágatok, a meddőhányók és zagyatározók radioaktivitásának csökkentésére, a környezetre gyakorolt

egészségügyi határok betartására és a táj esztétikai helyreállítására, karbantartására tett erőfeszítéseiket.

Ezt követően Szigetváron, Papp Norbert társadalomföldrajz tudós mutatta be Szulejmán sírjának felkutatásával kapcsolatos komplex földrajzi, földtani, régészeti kutatásait, azok eredményeit. Vezetésével meglátogattuk a Magyar- Török Barátság Parkot, majd sétát tettünk a Szigetvári Várban és a történelmi belvárosban.

Utolsó úti célunk Szaporca volt, a Duna Dráva Nemzeti Park Igazgatóság által létrehozott és üzemeltetett Ős-Dráva Látogatóközpont. Itt WÁGNER László tájegységvezető mutatta be a főépületben látható interaktív kiállítást, amely Ormánság természeti értékeit és hagyományait ismertette meg. A bemutató végén az Igazgatóság bográcsban készített szürke marhából készült gulyással vendégelte meg a kirándulás résztvevőit.

A XIII. HUNGEO világtalálkozó fővédnöke ÁDER János Magyarország államelnöke; védnökei Páva Zsolt, Pécs város polgármestere, BÓDIS József a rendezvénynek helyszínt adó Pécsi Tudományegyetem (PTE) rektora, Gábrriel Róbert a PTE Természettudományi Karának dékánja, LOVÁSZ László, az MTA elnöke és KOCSIS Károly, az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság elnöke volt.

A rendezvénysorozat szervezése széleskörű összefogással történt, a következő partnerek szakmai közreműködésével: PTE Természettudományi Kar, Duna Dráva Nemzeti Park Igazgatósága, Magyar Földmérési, Térképészeti és Távérzékelési Társaság, Magyar Földrajzi Társaság, Magyar Geofizikusok Egyesülete, Magyar Hidrológiai Társaság, Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat, Magyar Meteorológiai Társaság, Magyar Természettudományi Társulat, Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület.

A világtalálkozó létrejöttének anyagi támogatói: a MOL NyRT, a Mecsekérc Zrt, a Pécsi Tudományegyetem Földtudományok Doktori Iskola és a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatósága.

A HUNGEO 2017 rendezvényre két ISBN számmal rendelkező kötet jelent meg nyomtatott formában:

1./ a tudományos programokat és az előadások összefoglalóit tartalmazó kötet (szerk. Cserny Tibor, Alpek B. Levente), ISBN 978-963-8221-66-7;

2./ az elő- és utókirándulások leírását egybegyűjtő kötet (szerk. Konrád Gyula, Budai Tamás, Cserny Tibor, Alpek B. Levente), ISBN 978-963-8221-67-4.

Ezen kívül, elektronikus formában elkészült, és a Magyarhoni Földtani Társulat honlapján megtalálható közel 40 dolgozatot tartalmazó cikkgyűjtemény (szerk. Cserny Tibor, Alpek B. Levente), ISBN 978-963-8221-68-1.

A HUNGEO 2017 világtalálkozón CSERNY Tibor által készített fényképfelvételek a www.hungeo.hu honlapon megtalálható linkeken keresztül elérhetők.

Cserny Tibor, Sopron